

Suomen muinaistaideseura 10 vuotta

Helena Karjalainen & Juhani Grönhagen

Seuran perustamisvaiheet

Suomen ensimmäisen kalliotaidelöydön oli tehnyt Jean Sibelius vuonna 1911 Kirkkonummen Vitträskissä, mutta innostus kalliotaitteeseen alkoi oikeastaan vasta 1970-luvulla. Arkeologi Pekka Sarvas löysi vuonna 1968 Astuvansalmen kalliomaalaukset. FL Sarvas ja FM Jussi-Pekka Taavitsainen kirjoittivat yhdessä ja erikseen 1970-luvulla tieteellisiä artikkeleita kalliotaitteesta ja saivat tuoreeltaan tutkittavakseen myös Suomussalmen Hossan löydöt. Vuonna 1980 toi folkloristi FL Anna-Leena Siikala esille *Suomen Antropologi*-aikakauskirjassa kalliomaalausten tulkintaa esihistoriallisen uskomusmaailman kannalta. Kalevalan juhlavuonna 1985 aiheesta kirjoitti uskontotieteen professori Juha Pentikäinen. Saman vuoden kesällä järjestettiin osaksi Neuvostoliitosta saatuun aineistoon perustuva *Kuvia kalliossa*-kalliourrosnäyttely Varkaudessa, Eero Aution kotipaikkakunnalla.

Kuva 1. Suomalaisia, virolaisia ja venäläisiä muinaistaiteen tutkijoita ja harrastajia Astuvansalmen kalliomaalausten äärellä v. 2002. Kuvat: Helena Saarikoski

Jo syksyllä 1985 pidettiin Suomen Kallioitaiteen Tutkimuksen Seuran perustava kokous. Tavoitteena oli levittää tietoa kallioitaiteeseen liittyvästä tutkimuksesta. Kokoon kutsujina olivat FM Eero Autio, prof. Heikki Kirkinen, akateemikko Matti Kuusi, amanuenssi Timo Miettinen, prof. Ari Siiriäinen ja FL Jussi-Pekka Taavitsainen. Perustavaa kokousta edeltävässä, Joensuun yliopiston ja Varkauden kaupungin kustantamassa seminaarissa esitelmöivät ”Seuran” kokoonkutsujat sekä kansatieteilijä dos. Leena Sammallahти. Käytännössä tiedotustoiminta käynnistettiin kaksitoistahenkisenä toimikuntana Suomen Antropologisen Seuran sisällä. Toimikunnan tarkoitus oli järjestää vuosittain kallioitaiteeseen liittyvää seminaaritoimintaa ainakin kerran vuodessa. Vuonna 1986 toimikunnan aktiivijäsenet järjestivät sekä näyttelyn että seminaarin Kotkassa ja vuonna 1987 Turussa, jossa järjestelyä johti prof. Unto Salo. Akateemikko Kuusi ennusti 1980-luvulla tietokirjailija Eero Autiota esittelevässä kirjoituksessaan, että ”keskustelu Itä-Karjalan kallioitaiteesta kuuluu visuaaliareenoille”. Kuvataiteen ammattilaiset, kallioitaide-esiintymien uusista löydöstä ja taltioinnista sekä suojeleutoimista kiinnostuneet arkeologit sekä alan vakavat harrastajat järjestäytyivät Suomessa seuraavan vuosikymmenen lopulla.

Vuonna 1988 Viroon perustettiin muinaistaideseura, jonka piiriin hakeutui useita muinaistaiteesta kiinnostuneita suomalaisia. Viron muinaistaideseura tutki Äänisen kalliopiirroskenttiä, ja myös suomalaisia tutkijoita ja asianharrastajia lähti mukaan virolaisten tutkimustoimintaan.

Ajatus oman suomalaisen seuran perustamisesta kypsyi vähitellen. Vuonna 1997 Viron muinaistaideseuran vuosikokouksessa päättiin perustaa Suomeen oma muinaistaideseura ja asiaa valmistelemaan perustettiin työryhmä. Toukuussa 1998 lähetettiin Viron muinaistaideseuran suomalaisjäsenille ja monille muille asiasta kiinnostuneille kutsu seuran perustamiskokoukseen, joka pidettiin 8.8.1998 Hämeenlinnassa. Kokouskutsun laativat arkeologi Juhani Grönhagen, kuvataideopettaja Liisa Vartiainen ja kuvataidekoulun johtava opettaja Pekka Lehtimäki.

Yhdystyksen perustamiskokouksessa oli 48 henkeä, joista perustamisasiakirjan allekirjoittivat seuraavat 26: Eero Autio, Pekka Kivistö, Väino Poikalainen, Erkki Luoma-aho, Ari Kietäväinen, Ismo Luukkonen, Jouko Ahtola, Eero Siljander, Leena Christensen, Kaarina Sulamäki, Guje Katajamäki, Harri Halonen, Kalevi Nousiainen, Jussi Kivi, Juhani Grönhagen, Pekka Lehtimäki, Rauno Lauhakangas, Pekka Tolvanen, Raija Luukkanen, Liisa Vartiainen, Helena Karjalainen, Eija Torkkeli, Pirkko Varis, Mare Luuk, Anu Torikka ja Päivi Mähönen. Yhdyskunta rekisteröitiin 7.10.1998, ja kotipaikkakunnaksi tuli Hämeenlinna.

Suomen muinaistaideseuran perustamiskokouksessa keskusteltiin seuran tarkoituksesta. Sääntöihin kirjattiin, että seura pyrkii edistämään suomensuomalaisten ja muiden kansojen muinaisen taiteen, maailmankuvan, ympäristön ja elämän ymmärtämistä. Se edistää muinaistaiteen tutkimusta, koulutusta ja tun-

Kuva 2. Viron muinaistaideseuran kokouksesta Lahemaalla v. 2002.

Kuva: Helena Saarikoski

netuksi tekemistä. Seura myös harjoittaa taide-, tiedotus- ja julkaisutoimintaa, tukee seuran tarkoitusta edistää kasvatusta, järjestää aiheeseen liittyviä seminaareja, näyttelyjä ja tilaisuuksia kotimaassa sekä ulkomailla. Seura osallistuu alan kotimaisten ja kansainvälisen järjestöjen sekä yhteisöjen toimintaan.

Syksyllä 1998 lähetettiin seuran jäsenille ja sen toiminnasta kiinnostuneille tiedotuskirje, jossa kerrottiin yhdistyksen perustamisesta, siihen liittymisestä ja tulevista tapahtumista. Samassa yhteydessä julistettiin logokilpailu. Rekisteröityneenä yhdistyksenä seuran ensimmäinen tapahtuma oli 13.11. Helsingin Länsiterminaalissa pidetty ylimääräinen syyskokous, jonka jälkeen 29 hengen innostunut joukko matkusti Viron Sagadiin Viron muinaistaideseuran vuosikokoukseen ja konferenssiin *10 vuotta Viron muinaistaideseuran perustamisesta ja 150 vuotta Äänisen kalliopiirrosten löytämisestä*.

Toiminta vakiintuu

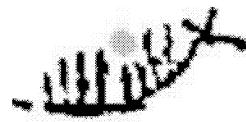
Alusta lähtien seuran tavoitteena oli järjestää erilaisia seminaareja, näyttelyitä ja tutustumismatkoja kallioitaide- ja kulttuuriperintökohteisiin. Ensimmäinen seminaari *Kuu, tähdet ja myytit* järjestettiin yhdessä Vega ry:n ja Hämeenlinnan kuvataidekoulun kanssa Hämeenlinnassa 20. - 21.3.1999. Luennoitsijoina olivat mm. professori Veikko Anttonen, jonka esitelmän aihe oli *Sampo ja taivaan kiertoliike - mytologiset motiivit rautakauden uskonnossa*, ja maisteri Tom Sjöblom aiheenaan *Kuuhullut – kuu myyttisen ajattelun kohteena eri kulttuureissa*. Terton observatorion johtaja Tõnu Viik luennoi aiheesta *Stars and Universe*. Tutkija

Väino Poikalaisen aihe oli *Taivaankappaleiden kuvat Karjalan kalliopiirroksissa*. Monipuolista ohjelmaa täydensi korkeatasoinen iltaohjelma.

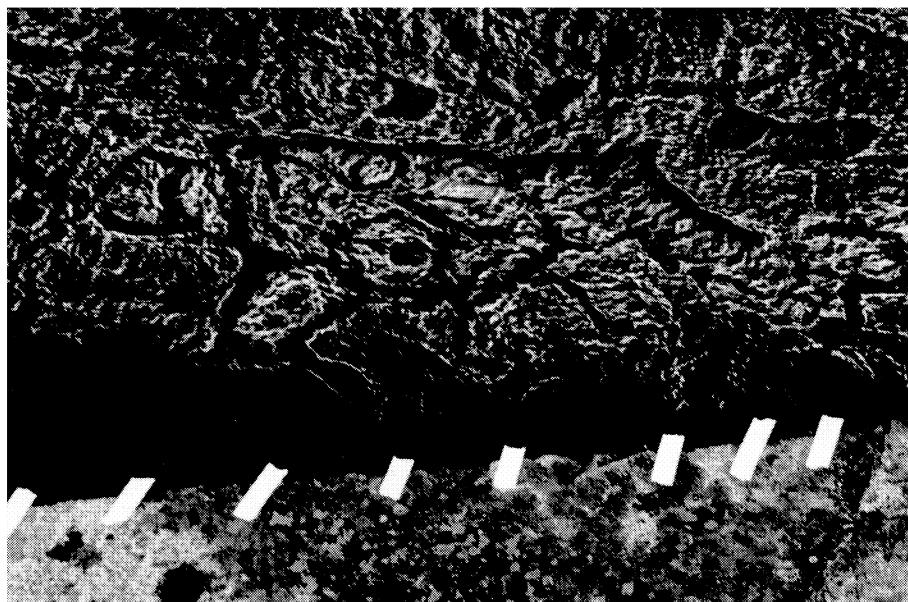
Ensimmäinen kotimaan opintomatka tehtiin toukokuussa 1999 Jaalan Verlan, Kuusankosken Pakanavuoren ja moottoriveneillä Mäntyharjun Sarkaveden kalliomaalausille kalliotaidetutkija Eero Siljanderin johdolla. Matkalle osallistui suomalaisten lisäksi virolaisia, venäläisiä ja hollantilaisia asianharrastajia. Jo-kakeväiset opintomatkat ovat saavuttaneet aina suosiota mielenkiintoisten kohdeiden ja Eero Siljanderin asiantuntevan opastuksen ansiosta.

Tutkimustoiminta aloitettiin toukokuussa 1999 kalliourrosten etsintämatkalla Ii-, Pyhä-, Siika-, Kalajokilaaksoissa. Samana syksynä seura osallistui dokumentoinnin suunnitteluun ja toteutukseen Kuolan Umbajoella. Vuonna 2003 järjestettiin Ulko-Tammiossa kansainvälinen dokumentointileiri, jossa testattiin erilaisia tapoja tallentaa kalliourroksia. Tutkimustoimintaa rahoitettiin oman rahoituksen lisäksi Antti ja Jenny Wihurin säätiöltä saadulla apurahalla. Opetusministeriön apurahan turvin järjestettiin eteläafrikkalaisen muinaistaideasiantuntijan Ben Smithin Suomen-vierailu. Isäntänä toimi seuran puolesta FK Rauno Lauhakangas. Smith luennoi Helsingissä, Savonlinnassa ja Jyväskylässä.

Seuran tunnuksaksi valittiin vuonna 1999 logokilpailuun tulleesta 12 kilpailuehdotuksesta Pirkko Holmin suunnittelema *Punainen piste*.

Kuva 3. Loit Jöekalda jäljentämässä kalliopiirrosta Vanhassa Zalavrugassa v. 2006.
Kuva: Erkki Suonio

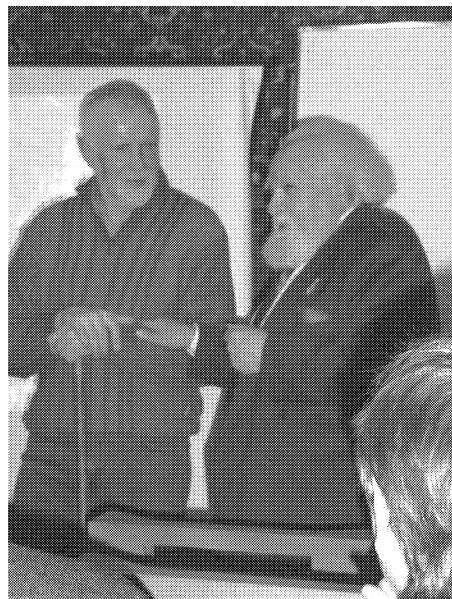

Kuva 4. Karhu (yksityiskohta edellisestä) Kuva: Erkki Suonio

Viroa ja Venäjää

Yhteistyö Viron muinaistaideseuran kanssa oli heti alusta lähtien aktiivista. Suomen muinaistaideseuran jäsenet ovat olleet mukana Viron muinaistaideseuran kokouksissa, joissa on sovittu veljesseurojen yhteisistä seminaareista, tutustumismatkoista ja näyttelyhankkeista. Suomalaiset ovat myös osallistuneet ahkerasti Viron seuran järjestämille tutustumismatkoille Viron muinaistaide- ja kulttuurikohteisiin.

Viron muinaistaideseura avasi suhteet Venäjälle. Jo ennen Suomen seuran perustamista suomalaisia oli päässyt mukaan Väino Poikalaisen järjestämille dokumentointimatkoille Äänisen kalliopiirroskentille. Oman seuran perustamisen jälkeen tieto kiinnostavista matkoista levissi ja osanottajien joukko kasvoi. Äänisen kalliopiirrosten lisäksi on tutustuttu myös Uikujoen piirroksiin Vienassa.

Kuva 5. Prof. Abram Stolyar (oikealla) ja tohtori Aleksander Saksa luennoimassa Pietarin Kunstkamerassa. Kuva: Helena Saarikoski

Kalliotaidetutkija Väino Poikalaisen kontaktien avulla Suomen muinaistaideseura aloitti uuden vuosituhannen alussa yhteistyön Pietarin yliopiston ja arkeologi, akateemikko Abram Stolyarin kanssa. Seminaarimatkkoista tuli muutamaksi vuodeksi traditio, ja niille on osallistunut aina täysi bussillinen muinaistaideseuran jäseniä. Ensimmäisen kerran Pietariin matkattiin helmikuussa 2000. Pietarin yliopiston tiloissa järjestettiin muinaistaideseminaari, jossa kuultiin tutkija Väino Poikalaisen ja professori Enn Ernitsin esitelmät Itä-Euroopan ja Länsi-Siperian paleoliittisesta ja mesoliittisesta muinaistaiteesta ja kulttuurista. Kunstkamerassa tutustuttiin venäläisten isäntien johdolla museon muinaiskokoelmiin, erityisesti Peurasaaren kaivauslöytöihin.

Vuonna 2001 Pietarin-seminaarin teemana oli Karjalan ja Kuolan mesoliittinen ja neoliittinen kalliotaidetta sekä tutustuminen Eremitaasin esihistoriallisen taiteen osastoon. Esitelmöijinä olivat Abram Stolyar, Enn Ernits, Väino Poikalainen sekä arkeologit Andrei Mazurkevich ja Vladimir Shumkin. Vuoden 2002 esitelmien aiheet käsittelevät neoliittista piikiviveistostaidetta ja pronssi- ja rautakauden veistostaidetta Uralin molemmin puolin. Myös Suomen antropomorfinen kalliotaidetta ja pienoisveistokset olivat esillä. Kunstkamerassa ja Eremitaasissa tutustuttiin Ob-joen taidekokoelmiin ja permiläiseen muinaistaiteeseen Stolyarin ja Poikalaisen johdolla.

Kuva 6. Juhani Grönhagenia haastatellaan Venäjän televisioon Novgorodissa v. 2004
Kuva: Helena Saarikoski

Kuva 7. Muinaistaideseuralaisia Novgorodin muinaismaisemassa v. 2004. Kuva: Helena Saarikoski

Vuonna 2003 kuultiin paleoliittisen taiteen lisäksi luentoja myös itämerensuomalaisten rautakautisesta ja varhaiskeskiaikaisesta asutuksesta ja kulttuurista, Nevajoen suiston suomalaisasutuksesta sekä Pohjois-Euroopan kallioitaiteen metsästysaiheista. Tohtori Aleksander Saksa perehdytti matkalaiset viikinkiaikaisen Staroja-Ladogan kaivauksiin.

Vuodesta 2004 lähtien Venäjän-matkojen aihepiiriä laajennettiin itämerensuomalaisten ja viikinkien rautakautiseen ja varhaiskeskiaikaiseen kulttuuriin. Arkeologi, tohtori Aleksander Saksa oli oppaana 2004 Novgorodissa. Vuonna 2005 kuultiin Pietarin yliopiston luennoilla Tuvan ja Kuolan kallioitaiteen uusimmista löydöistä ja Saksan johtamista Viipurin arkeologisista kaivauksista. Saksan opastamat suositut matkat suuntautuivat 2006 Novgorodiin, Pihkovaan ja Petseriin sekä kesällä 2007 Laatokan Karjalan rautakautisille asuinpaikoille ja Valamoon.

Eurooppaa ja Siperiaa

Viron- ja Venäjän-matkojen lisäksi seura on tehnyt runsaasti tutustumis- ja seminaarimatkja, joiden aikana on solmittu hyvinkin laajoja kansainvälistä kontaktia.

teja. Syyskuussa 2001 tehtiin Baltian kiertomatka, jonka aikana tutustuttiin mm. meripihkarannikkoon ja liiviläisalueisiin. Kesäkuussa 2003 järjestettiin Viron Kablissa seminaari, jonka tavoitteena oli saada aikaan yleiskatsaus suomalais-ugrilaisen kalliotaitteen levikistä ja aihepiiristä sekä sen tutkimushistoriasta. Seminaarin esitelmät voi lukea julkaisusta Aurinkopeura II. Samalla matkalla tutustuttiin Latvian Siguldaan ja sen ympäristöön.

Vuonna 2004 toteutui matka Pyreneille, tutustuimme perinpohjaisesti Espanjan ja Ranskan paleoliittisiin kalliotaidetkohteisiin. Meillä oli tilaisuus päästää asiantuntijoiden opastamana myös lukuisiin yleisöltä suljettuihin erittäin merkittäviin kohteisiin.

Vuonna 2005 teimme yhdessä Keski-Suomen muinaistutkijoiden kanssa tutustumismatkan Ruotsin Tanumin pronssikautisille kallio- piirroksille.

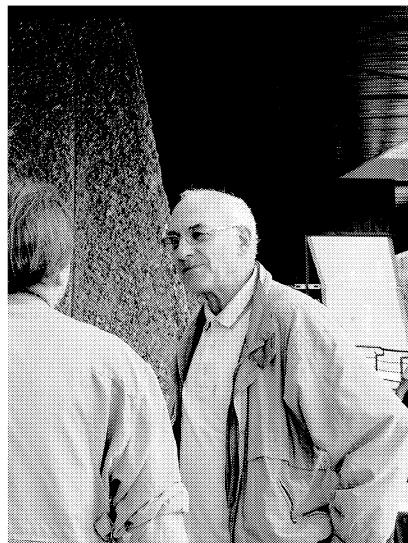
Vuonna 2006 tehtiin matka Portugaliin. Pääkohteena olivat Foz Côan laakson paleoliittiset kalliopiirrokset, matkan aikana tutustuimme myös muihin Portugalin kohteisiin, mm. Evoran alueella Almendresin menhireihin, Zambujerion dolmeeneihin, Almendresin kiviymyöriihin sekä Escouralin luolaan. Matkojen aikana solmittiin suhteita paikallisiin tutkijapiireihin ja esiteltiin pohjoista kalliotaidetta.

Pohjois-Ruotsin, Kuolan, Siperian ja Pohjois-Italian kalliotaidetkohteet ovat tulleet vuosien varrella tutuksi seuran jäsenten omilla pienempien ryhmien matkoilla. Matkakertomuksia ja kuvia on nähty eri julkaisuissa ja näyttelyissä.

Seminaareja ja matkoja kotimaassa – muinaistaidetta ja kulttuuriperintöä

Jokavuotiset, yleensä syys- ja vuosikokouksen yhteydessä pidettävät seminaarit ovat olleet tärkeä jäsenistön kokoaja. Vuoden 1999 hyvin onnistunut *Kuu, tähdet ja myytit*-seminaari innoitti järjestämään seuraavana vuonna *Kalliotaitteen dokumentointi*-seminaarin Jyväskylässä Keski-Suomen museossa ja Kivistäkeskussa. Yhteistyökumppaneina olivat Keski-Suomen museo, Muinaistaidekeskus Kivistä, Jyväskylän maalaiskunnan kuvataidekoulu ja kulttuuri-nuorisotoimi.

Vuonna 2001 palattiin jälleen seuran kotipaikkaan Hämeenlinnaan. 28.-29.4. järjestetyn *Tila – Mielen tila*-muinaistaideseminaarin luennoitsijoina olivat professori Unto Salo, professori Juhani Pallasmaa ja kirjailija Olli Jalonen. 26.5.

Kuva 8. Pyreneitten matkalla v. 2004 tapasimme prof. Jean Clottesin Parc Pyrénée de l'Art Préhistoriquessa.
Kuva: Helena Saarikoski

tehtiin tutustumismatka Hämeeseen mm. Janakkalan Hakoisten linnavuorelle, Hauhon Perkiön nuorakeraamiselle asuinpaikalle, Luopioisten Salmenkallion kalliomaalauselle ja Hattulan Pyhän Ristin kirkkoon. Saman vuoden syksyllä pidettiin syyskokous Porvoossa. Kokouksen yhteydessä arkeologi Timo Miettinen piti esitelmän Euroopan paleoliittisesta muinaistaiteesta. Kokouksen jälkeen käytettiin Porvoon jokilaakson esihistoriallisilla kohteilla ja Askolan hiidenkirnuilla.

Seuran toiminta oli vuonna 2002 poikkeuksellisen vilkasta. Toukokuussa järjestettiin yhdessä Anglo ry:n kanssa matka Yli-Iin Kierikkikesukseen ja kivi-kautiseen kylään. Kierikissä toimintaa esittelivät ja oppaina toimivat arkeologit Leena Lehtinen ja Patrik Franzén. Esitelmää Pohjois-Suomen arkeologisesta tutkimuksesta pitivät Janne Ikäheimo ja Jari Okkonen Oulun yliopistosta. Meno- ja tulomatkalla tutustuttiin rannikkoseudun lukuisiin muinaiskohteisiin, mm. Isonkyrön Leväluhdan suohautaan, Ohtakarin jatulintarhaan ja Pattijoen Kastellin jätkirkkoon. Matkalla oli 62 osanottajaa.

Kesä 2002 on jäänyt mieleen muinaistaidekesänä, joka käynnistyi 6.7. Hämeenlinnan kulttuurikeskuksessa avatulla taiteilija Loit Jöekaldan kalliotaidenäyttelyllä *Kalliotaitteen lumo*. Näyttelyn avasi kulttuuriministeri Tarja Filatov. 27.7.-28.7. pidetyssä muinaistaideseminaarissa *Muinaisten kuvien äärellä* esitelmöivät venäläiset kalliotaitteen ja uskomusmaailman asiantuntijat Abram Stolyar, Rafail Minasjan ja Tatjana Popova sekä tutkija Väino Poikalainen Virosta. Seminaarin avasi kansanedustaja Sirpa Pietikäinen. Seminaarin jälkeen tehtiin tutustumismatka Astuvansalmen ja Uittamonsalmen kalliomaalausille. Seminaari järjestettiin yhteistyössä Hämeenlinnan kuvataidekoulun kanssa, ja rahoitusta saatiin mm. SuVi-Interreg -hankkeesta. Muinaistaidekesän lopuksi toteutettiin 29.7.-1.8. pronssivalukurssi Hattulan Lusissa. Aiheena oli permiläinen muinaistaide ja asiantuntijana oli Rafail Minasjan Eremitaasista.

Kevään 2003 vuosikokous ja seminaari järjestettiin Varkaudessa vuonna 2002 edesmenneen seuran kunniajäsenen Eero Aution muistoksi. Väino Poikalainen muisteli esitelmässään Eero Autiota muinaistaiteen sillanrakentajana. Taiteilija Antero Kare kertoi Aution työstä Karjalan kalliotaitteen tunnetuksi tekijänä. Arkeologi Timo Miettinen kertoi noitarumpujen ja kalliomaalausten yhtäläisyysistä ja kalliotaidetta paljon tutkinut Pekka Kivistä Ruotsin pyyntikulttuurin kalliokuvista. Matkalla tutustuttiin Elimäen Vesitorinmäen, Puumalan Lieviskän ja Syrjäsalmen sekä Ruokolahden Kolmiköytisenvuoren kalliomaalausille. Saman vuoden syksyllä kokoonnuttiin syyskokoukseen ja seminaariin Hattulan Retulan-saaren Ylikartanoon, jossa kirjailija, filosofi Eero Ojanen esitelmöi saaren historiasta ja Ylikartanosta. Johtavana ajatuksena oli ajatus paikan hengestä.

Hämeenlinnan Raatihuoneella maaliskuussa 2004 järjestetyn *Kuvavirta –ajan virta*-seminaarissa teemoina olivat shamanistinen epiikka kalliotaitteen tulkinassa, tulkinnat eri yhteyksissä käytetyistä koruista, joutsen- ja valashahmot

Karjalan kalliopiirroksissa sekä aikaelämys ja menneisyyden avautuminen kalliotaiseessa. Luennoitsijoina olivat professori Juha Pentikäinen, dosentti Ildikó Lehtinen, dosentti Väino Poikalainen sekä arkeologi Timo Miettinen. Illanvietossa kuvataidekoululla kuultiin tuvalista kurkkulaulua Cedip Tur -yhteen esittämänä.

Perinteinen keväätmatka tehtiin 15.- 16.5. 2004 Hankasalmelle, jossa vierailtiin moottorivenellä kylmässä kevätsäässä Kuuhanaveden ruumissaarissa. Matkalla tutustuttiin myös arkeologisiin kohteisiin ja Petäjäveden puukirkkoon.

Syyskokouksen yhteydessä 31.10. 2004 pidetyssä pienimuotoisessa seminaarissa Hattulan Retulansaarella kuultiin mm. professori Heikki Laitisen kiinnostava esitelmä ja demonstraatio muinaismusiikista.

Keväätmatkalla 28.- 29.5. 2005 tutustuttiin Varsinais-Suomen ja Länsi-Uudenmaan esihistoriallisii ja historiallisii kohteisiin mm. piispa Henrikin jäljillä.

Syyskokouksen yhteydessä lokakuussa 2005 järjestettiin seminaari *Paikka ja Viesti*. Aiheina olivat Etelä-Euroopan ja Siperian paleoliittinen taide ja Pohjois-Satakunnan varhainen lappalaisasutus. Luennoitsijoina olivat tutkija Eero Siljander, taiteilija Antero Kare ja fil.yo. Anna Partanen.

Satakuntaan 27.- 28.5. 2006 suuntautuneen matkan kohteina olivat mm. Huittisten hirvenpään löytöpaikka, Eurant Käräjämäen ja Luistarin rautakautiset kalmistot, Kiukaisten Panelian ja Harjavallan Kaunismäen hiidenkiuasalueet, Ulvilan keskiaikainen kirkko, Rieskaronmäen kuuluisa pronssikautinen talonpaikka, UNESCOn maailmanperintökohde Sammallahdenmäki ja Emil Cedercreutzin museo Maahengen temppeli.

Syyskokouksessa 2006 esitelmöi valokuvaaja Heikki Willamo aiheesta *Hirven klaani*.

Retu - hämäläinen maisema, kulttuuri ja luovuus -hanke (ESR 2006-2007), Hämeenlinnan kaupunki ja Suomen muinaistaideseura järjestivät *Mielien ja maiseman jäljillä* -seminaarit Hämeenlinnan raatihuoneella lokakuussa 28.10. 2006. Seminaariin osallistui lähes 70 henkeä. Geologit Heikki Hirvas ja Riitta Korhonen kertoivat jääkauden vaikutuksesta hämäläisessä maisemassa. Arkeologi Jouni Taivainen esitelmöi Retulansaaren rautakauden asutushistoriasta. Kirjailijoiden Eero Ojanen ja Olli Jalonen yhteisesitys käsitteli teemaa *Mitä meillä perintöönä on*. Aimo-koulun rehtori Pekka Lehtimäki ja kuvataideopettaja Riitta Virtanen kertoivat muinaisuuden opetuksesta hämeenlinnalaisissa kouluissa ja päiväkodeissa.

Hattulan Retulansaarella vuosikokouksen yhteydessä 20.5.2007 pidetyssä seminaarissa aiheina oli Retulansaaren monipuolin tutkimushistoria ja saaren rautakautisesta maisemasta ja asutuksesta tehty 3D-mallinnos. Esitelmää pitivät arkeologit Jouni Taivainen ja Juhani Grönhagen sekä kirjailija Eero Ojanen.

Ristiinassa järjestettiin 13.-14.8.2007 seminaari Suomen Kallioitaidekeskuksen perustamista vauhdittamaan. Tapahtuman ideoi yhdessä paikkakuntalaisten kanssa Suomen muinaistaideseuran aktiivijäsen Rauno Lauhakangas. Ohjelmassa oli tutustuminen Astuvansalmen kalliomaalauksiin Pekka Kivikkään opastuksella. Esitelmää pitivät professori Juha Pentikäinen, Juhani Grönhagen, Väino Poikalainen, tutkija Nadezhda Lobanova ja Ranskan Lascaux'n luolien asiantuntija, professori Norbert Aujoulat. Seminaripäivän esitelmät julkaistiin syksyllä Itä-Suomen kirjallisuus- ja kulttuurilehti Särön numerossa 2-3/2007. Suomen kulttuurirahaston Etelä-Savon rahasto tuki seminaarin järjestämistä.

Odotettu matka Suomussalmelle Hossan Värikalliolle toteutui 13.-16.9.2007. Matkalla tutustumiskohteina olivat Pieksämäen Naarajärven asuinpaikka, Koljonvirran taistelupaikka, Kajaaninlinnan rauniot, Paltamon kirkko, Juntusrannan Kalmosärkkä, Saraakallion kalliomaalaus, Pyhäkankaan karsikkometsä, Jyrkänkosken ruukki sekä Kärsämäen ja Toivakan kirkot.

Vuoden 2007 syyskokous ja seminaari *Pyhä metsä ja maa* pidettiin jälleen Hämeenlinnan Arx-talossa kuvataidekoulun tiloissa. Arkeologi Juha Ruohonen kertoi muinaisista hautasaarista ja hautaustavoista. Valokuvaaja Sanni Sepon aihe oli *Pyhä puut - pitämyspuut*. Kuvataideopettajat Mervi Suomalainen ja Riitta Virtanen alustivat aiheesta *Muinaistaide pedagogiikassa*. Seminaarin yhteydessä palkittiin kahden uuden kalliomaalausen löytäjät Miikka Pyykkönen ja Pekka Vesterinen.

Julkaisusarja *Aurinkopeura*

Seuran toiminnan tavoitteisiin liittyen syntyi tarve saada julkaisuksi laajalle yleisölle kallioitaiteen tutkimukseen ja dokumentointiin liittyviä alan tutkijoiden ja asiantuntijoiden tuoreimpia artikkeleita. Sarja sai nimensä Eero Aution esittämästä, taruissa esiintyvän kultasarvisen peuran kosmista aurinkopeuraa esittävästä sanallisesta kuvauksesta.

AURINKOPEURA I, seuran ensimmäinen julkaisu, ilmestyi vuonna 2003 yhteistyössä Hämeenlinnan Lasten ja nuorten kuvataide- ja käsityökoulun koordinoiman SuVi -Interreg -hankkeen rahoituksella. Julkaisussa oli artikkeleita edellisenä vuonna edesmenneen Eero Aution muistoksi:

Timo Miettinen: *Eero Autio mentyä*

Väino Poikalainen: *Jääkautista taidetta Alpeilta Baikalille*

Enn Ernits ja Väino Poikalainen: *Eero Autio yhteyksien alkuperäisyydestä ja suomalaisten muinaistaidekujien välillä*

Professori Matti Kuusen kirje professori Unto Salolle

Matti Kuusen julkaisematon artikkeli *Tietokirjailijan synty*

Eero Autio: *Kansanperinteiden käyttö esihistoriallisten kalliolevioiden tulkinnaassa*

AURINKOPEURA II ilmestyi v. 2004 ja siinä olivat seuraavat artikkelit:

- Väino Poikalainen ja Enn Ernits:** *Eesti muinastaideselts – teke ja tegevus*
Aram Stolyar: *Oleni Island Cemetery and first Petroglyphs at Lake Onega*
Väino Poikalainen: *Itä-Karjalan kalliotaiteen hiljaiset viestit*
Sandis Laime: *Traces of Rituals in Latvian Rock Carvings*
Ilze Loze: *Northern Kurzeme Neolithic Miniature Plastic Art in Clay*
Timo Miettinen: *Miksi Suomesta on löydetty vain kalliomaalauskia?*
Pekka Kivistä: *Ruotsin pyyntikulttuurin kalliokuvat suomalaisin silmin*
Eero Siljander: *Uralin kalliotaidetta – mammutista koukkupolveen*
Enn Ernits: *Muinasaegetets kaljupiltidest Tomi joe kaldal*

AURINKOPEURA III ilmestyi v. 2007. Julkaisun artikkelit:

- Enn Ernits:** *Mesoliittisesta taiteesta Itä-Baltiassa ja Venäjän Eurooppa-osan suomalais-ugrilaisella alueella*
Nadezhda Lobanova: *Surprises of old Zalavruga – 2005*
Yuri Esin, Nikolai Leontev: *Aspelin's Stela from Shira in Khakassia*
Antti Lahelma: *Uhritulia Valkeisaarella? Kalliomaalauskien edustalla järjestettyjen kaivausten tuloksia ja tulkintaa*
Hannu Poutiainen: *Päijät-Hämeen kalliomaalaukset*
Timo Sepänmaa: *Kalliomaalausten topografiaa*
Helena Taskinen: *Suomen kalliomaalausten ja -hakauosten dokumentointimenetelmät*

Hallitus

Suomen muinaistaideseuran ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin perustamiskokouksessa yksimielisesti fyysikko, FK Rauno Luhakangas, joka oli puheenjohtajana vuosina 1998-2000. Vuodesta 2001 lähtien puheenjohtajana on toiminut arkeologi, FM Juhani Grönhagen.

Suomen muinaistaideseuran hallituksessa ovat olleet seuraavat henkilöt:

Rauno Luhakangas	pj. 1998-2000, hall.jäsen 2001-2002
Juhani Grönhagen	vpj. 1998-2000, pj. 2001-
Helena Karjalainen	siht. 1998-
Pekka Tolvanen	tal.hoit. ja jäsenrekisteri 2000-23.3.2004
Eero Autio	1998-2001 (k.2002)
Pirkko Holm	1998-1999
Pekka Kivistä	1998-2001
Pekka Lehtimäki	1998- vpj. vuodesta 2001

Päivi Mähönen	1998-2001
Väino Poikalainen	1998-2006
Eero Siljander	1998-
Anu Torikka	1998-1999
Liisa Vartiainen	1998-
Harri Halonen	1998-2002 (k. 2004)
Ismo Luukkonen	1998-1999
Matti Reinikainen	2000-2004
Helena Saarikoski	2002-
Kaarina Sulamäki	2002-
Timo Miettinen	2002-2005
Miikka Pyykkönen	2003-2005
Erkki Laita	2003-2004
Jarmo Laaksonen	2004
Tuire Lillman (ent. Jylhä)	tal.hoit. ja jäsenrekisteri vuodesta 2005
Matti Kokkonen	2005
Kimmo Puranen	2005-
Sirkka Sammas	2006-
Vike Schaffter	2006-
Timo Ruotsalainen	2006
Antti Lahelma	2006-
Timo Sepänmaa	2006-

Seuran hallitus perusti jäsenistönsä aktivoimiseksi ja toimintansa koordinointiseksi vuonna 2000 viisi toimikuntaa: kalliotaidetutkimus, koulutus ja opintomatkat, kansainväliset suhteet, tiedotustoiminta ja varainhankinta. Toimikunnat ovat toimineet koko seuran olemassaolon ajan.

Jäsenistö

Perustamisvuoden 1998 lopussa Suomen muinaistaideseurassa oli 54 henkilöjäsentä. Ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden 1999 lopussa seurassa oli 89 henkilöjäsentä ja kaksi yhteisöjäsentä.

Kymmenen vuoden aikana jäsenmäärä on tasaisesti kasvanut, ja vuoden 2008 alussa seurassa oli 228 henkilöjäsentä ja yksi yhteisöjäsen. Hallitus pitää jäsenistöön yhteyttä jäsenkirjein ja Internet-sivuillaan osoitteissa www.suomenmuinaistaideseura.fi ja www.rockart.fi. Jokakeväisistä kotimaan muinaistaide- ja kulttuurikohteisiin suuntautuvista matkoista, kokouksista ja seminaareista on tulut merkittävä yhteydenpidon muoto. Ulkomaiden kohteisiin tehdyt matkat ovat myös olleet jäsenistön suosiossa.

Kuva 9. Seuran kunniajäsen, Tarton yliopiston dosentti Väino Poikalainen puhuu Karjalan kal-liopiirroksia esittelevän näyttelyn avajaisissa Hämeenlinnassa 10.2.2007.